

2017 | OMBUDSMANDS-
INSTITUTIONEN

Jørgen Steen Sørensen
Folketingets Ombudsmand

I efteråret 2017 lancerede vi på ombudsmanden.dk vores nye Myndigheds-
guide, hvor vi vejleder myndighederne om praktisk vigtige forvaltningsretlige
spørgsmål. Guiden er udtryk for, at vi gerne vil være fremadrettede og fore-
byggende over for myndighederne. Til gavn for borgernes retssikkerhed.

Også i de enkelte sager, som vi behandler, bør vi have fokus på det konstru-
tive. Det har bl.a. konsekvenser for, hvordan vi taler til myndighederne.

Efter ombudsmandsloven kan ombudsmanden ”fremsætte kritik, afgive hen-
stillinger samt i øvrigt fremsætte sin opfattelse af en sag”. Og det har historisk
været sådan, at ombudsmanden – ud over at udtale sin opfattelse og eventuelt
afgive henstilling i sagen – ofte har formuleret sig udtrykkeligt kritisk over
for myndighederne. F.eks. ved at betegne deres handlemåde som ”beklagelig”,
”kritisabel”, ”uacceptabel” eller lignende.

Det er et vigtigt institutionspolitisk spørgsmål, hvilken linje der lægges i
”kritik-retorikken”. Vi har derfor løbende arbejdet med det.

Ombudsmanden skal med lovens ord bedømme, om myndighederne ”hand-
ler i strid med gældende ret eller på anden måde gør sig skyldige i fejl eller
forsømmelser”. Ombudsmandens mål kan imidlertid aldrig i sig selv være at
finde fejl og forsømmelser. Det må være at sørge for løsninger. At bidrage til,
at myndighederne ved, hvad de skal gøre anderledes næste gang.

Efter min opfattelse må det centrale i de fleste ombudsmandssager derfor
være spørgsmål som disse: Er der gået noget galt i sagen? Hvis ja, hvad er det?

Sagsbehandlingen? Lovfortolkningen? Sagsbehandlingstiden? Er det et enkeltstående kiks, eller er det en systemfejl? Og vigtigst: Hvordan kan der rettes op, konkret og generelt?

Er det herudover nødvendigt eller hensigtsmæssigt også at give myndigheden ”karakter”? Efter min opfattelse ganske ofte nej.

For det første er det generelt set næppe særligt adfærdsregulerende. Danske myndigheder er ikke primært motiveret af frygt for at blive skældt ud af ombudsmanden. De er motiveret af et ønske om at gøre arbejdet rigtigt.

For det andet kan det i en række tilfælde være urimeligt over for myndighederne. Mange sager drejer sig f.eks. om tvivlsomme fortolkningsspørgsmål, og undertiden må ombudsmanden sætte sin retsopfattelse igennem, selv om myndighedernes opfattelse også kan have noget for sig. I de tilfælde vil det være ude af proportioner for myndighederne, hvis de også skal have egentlig kritik.

For det tredje – og ikke mindst – bør man som ombudsmand være påpasselig med, at der ikke går inflation i kritikken. Det er nemlig meget vigtigt, at kritik bliver følt og mærket i de tilfælde, hvor der virkelig er grund til den. Også for de berørte borgeres følelse af oprejsning.

Efter min opfattelse står ombudsmandsinstitutionen sig derfor ved at udvise skønsomhed i sin retorik¹.

Hvis man går de ombudsmandssager fra 2017 igennem, der er offentliggjort på ombudsmanden.dk og i Retsinformation, vil man da også se et bredt udsnit – både hvad angår myndigheder, temaer og kritikgrad.

Mange sager drejede sig om vanskelige retsspørgsmål og blev løst helt udramatisk. Det kunne f.eks. være fortolkning af miljøoplysningsloven (FOB 2017-28 og 2017-29), grænser for offentligt ansattes modtagelse af invitationer til kulturelle arrangementer (FOB 2017-2) og hjemmelsgrundlaget for NemID (FOB 2017-19).

1) Det er vigtigt at understrege, at det anførte netop vedrører retorikken over for myndighederne, og ikke hvor ofte ombudsmanden f.eks. erklærer sig uenig med myndigheden og henstiller, at den pågældende sag genoptages, eller lignende. Om dette spørgsmål henvises til side 95.

Også i 2017 var der imidlertid sager med så alvorlige fejl, at kritikken måtte være hård. Det gjaldt f.eks. sagen om tvangsadskillelse af unge asylpar (FOB 2017-10), hvor udlændinge- og integrationsministerens meget omtalte instruks af 10. februar 2016 måtte karakteriseres som "ulovlig" og ministeriets samlede fremgangsmåde som "meget risikabel i forhold til ministeriets grundlæggende pligt til sikring af lovlige administration på området".

Men også her var det fremadrettet vigtige at sikre, at der blev rettet op. Det lykkedes heldigvis.

God fornøjelse med beretningen.

Jørgen Steen Sørensen